
Kronika

Przegląd Historyczny 6/2, 292-293

1908

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

KRONIKA.

Dnia 26 lutego, w małej sali Towarzystwa Kredytowego m. Warszawy, odbyło się miesięczne zebranie Towarzystwa miłośników historii w Warszawie na którym p. W. M. Kozłowski przedstawił referat p. t. *Przedmiot i zadania filozofii dziejów*.

Zaznaczywszy na wstępie, że interes do zagadnień filozofii dziejów, dominujący u nas w dobie rozkwitu filozofii polskiej, osłabł razem z osłabieniem poczucia związku idei narodowej z ideałami ludzkości, referent wymienił czynniki, które powołały ponownie do życia zajęcie się filozofią dziejów w literaturach innych krajów; były to: *a)* ewolucjonizm w przyrodoznawstwie, wprowadzający tu czynnik historyczny; *b)* powrót do badań epistemologicznych i do Kanta w filozofii; *c)* nowy pogląd na filozofie, jako naukę o wartościach. Razem z odczuciem braków pozytywizmu, jako systematu filozoficznego, ujawnia się dziś dążność do zastąpienia socjologii przez naukę bardziej filozoficzną. Lecz jak się ma przedstawiać ta nowa filozofia dziejów? Nie może być odtworzeniem dawnych kierunków spekulacyjnych, które się przeżyły, chociaż wytknęły niejedną cenną dla przyszłości. Referent rozbiera krytycznie poglądy Kariejewa, Diltheya, Sinnula, Bartha, Windelbanda, Rickerta, Stammlera i Wundta na zadania i zakres filozoficznej nauki o społeczeństwie i o dziejach, a zwłaszcza na rozgraniczenie jej od socjologii. Porównywa następnie socjologię z filozofią dziejów i dochodzi do tego wniosku, że socjologia jest jedną z form historyzofii, a mianowicie formą, uwarunkowaną przez całokształt systematu pozytywistycznego, tak jak konstrukcyjna filozofia dziejów pierwszej połowy XIX stul. była uwarunkowana przez ogólny charakter filozofii spekulacyjnej.

Filozofia dziejów, jeśli ma być nauką filozoficzną, nie zaś specjalną, jak socjologia, musi mieć cechy nauk filozoficznych. Powołując się na swój pogląd, na istotę i charakter filozofii, a opierając się na swojej klasyfikacji umiejętności, na podstawach filozoficznych osnutej, referent stawia żądanie, aby filozofia dziejów wznosiła się w stanowisku swoim ponad przeciwstawność podmiotu i przedmiotu oraz teorii i praktyki (co stanowi cechę znamionną filozofii) i zajęła miejsce nauki podstawowej, obejmującej podstawy praktycznej syntezy światów podmioto-

towego i przedmiotowego (t. j. czynu zbiorowego ludzkości) opierając się na etyce, jako ogólnej nauce o wartościach, zajmującej względem niej takie stanowisko, jak teoria poznania w stosunku do filozofii teoretycznej (będącej syntezą teoretyczną tych dwóch światów).

W dyskusji zabrali głos pp. E. Bogusławski, i X. Chamiec.

Dnia 13 marca b. r. w małej sali Towarzystwa Kredytowego m. Warszawy odbyło się doroczne walne zebranie Towarzystwa miłośników historii, któremu przewodniczył p. Roger hr. Łubieński w towarzystwie pp. Dicksteina, Krzezińskiego i Marczewskiego a jako sekretarza, p. M. Handelsmana. Po odczytaniu i przyjęciu sprawozdań sekretarza i skarbnika, i po zatwierdzeniu budżetu, zebranie udzieliło absolutorium zarządowi i powołało do komisji rewizyjnej poprzednich jej członków t. j. pp. J. Bojasińskiego, St. Dzierzbickiego i S. Smolikowskiego. Następnie zebrani wysłuchali referatu p. Leopolda Méyeta p. t.: O dacie urodzin Juliusza Słowackiego. Referat ten będzie niedługo w całości wydrukowany, nie podajemy przeto jego streszczenia.

Zarząd Towarzystwa ma obowiązek wyrażenia na tem miejscu podziękowania dwom ofiarodawcom, którzy zawsze chętnie spieszą z pomocą Towarzystwu i wydawanemu przez Towarzystwo, „Przeglądowi historycznemu“, a mianowicie księciu Witoldowi Światopłk-Czetwertyńskiemu, który złożył na cele Towarzystwa rubli 1000 i prof. Ludwikowi Gumpłowiczowi, który złożył rb. 100.

Dn. 7 kwietnia b. r. Towarzystwo nasze poniosło bolesną stratę wskutek śmierci czynnego członka naszego Towarzystwa, znakomitego historyka, księcia Jana Tadeusza Lubomirskiego.

Sprostowanie: Na str. 99 niniejszego tomu „Przeglądu Historycznego“, wiersz 1 od dołu, za gnieździła się ona, powinno być: gnieździł się on. Na str. 120, w. 11 od dołu, zam. 106, powinno być 123; na str. 123, w. 16 i 29 od dołu, zam. 103, ma być 120.